

uitgave slagen, dan zullen we echter met ons allen de schouders moeten zetten onder dit werk.

„STIJL” moet het blad worden der Gereformeerde Kunstgemeenschap, een gemeenschap, waartoe automatisch ieder behoort, die lid is van een onzer kerken en wiens interesses o.m. liggen op cultureel terrein. Op de vergadering te Zwolle hebben wij herhaaldelijk verzekerd, dat wij willen breken met de disqualificerende onderscheiding tussen productieve en consumptieve leden en een dieper doorpraten over deze stelling heeft ons ervan overtuigd zo op het goede spoor te zijn. Hoe de verhouding zal worden tussen een zeker „verband” en het maandblad is voorlopig geen kwestie van organisatie. Hoofdzakelijk is, dat de gemeenschap organisch groeit en het maandblad als „ziel” heeft.

Op deze wijze is het voor bestaande kunstkringen of -organisaties mogelijk zonder formele bezwaren zich als „lid” te beschouwen, terwijl men met een eventueel later wenselijk te blijken organisatie nog alle kanten uit kan.

De komende maand zal besteed worden aan de definitieve vorming van de redactie en het uitzetten van de koers, welke redactie en medewerkers zullen hebben te nemen.

Maar laten wij ons allen beijveren om zoveel mogelijk abonné's te werven voor het nieuwe maandblad. Adres van abonné's, geïnteresseerden e.d. rechtstreeks te zenden aan de uitgever.

Wij hopen op een spoedig contact met U in „STIJL”.

De voorlopige redactie-commissie.

Corr. adres: M. J. ROORDA,

Gerard Terborchstraat 6, Leeuwarden.

PERSSCHOUW

PROCES HERVORMDE KERK.

Onder het opschrift: „31 Procederenden, 30 Overwinnaars” schrijft het blad „Der Waarheid Getuigenis geven” (redactie C. Costerus, Elkerzee, Zeeland) het volgende:

De Hervormde Synode, steeds door haar onderdanen gevreesd als een sterke, machtige verschijning, heeft van haar prestige veel ingeboet. Een groepje van 31 kerkleden, (waar De Cuperus uit Doornspijk geestdriftig bij toetrad, en ook weer geestdriftig uit weglep, naar ik vernam) heeft de Synode voor de Rechtbank gedaagd. De Synode had zich derhalve te verantwoorden over haar daden.

De doelstelling der bezwaarden was, om het invoeren van de nieuwe kerkorde te verhinderen.

Even later:

Volgens liberaal kerkrecht, zoals het reglement van 1816 dat kende, is de procedure „verloren”. Maar volgens Geref. Kerkrecht, zoals onze voorvaders het opstelden in de D.K.O., is deze procedure gewonnen. Rondom gewonnen.

zo'n kerkeraad niet gehouden is dat besluit uit te voeren — natuurlijk onder voorwaarde, dat hij, ten overstaan van de meerdere vergadering, bij welke hij in appél komt, het bewijs moet leveren, dat het besluit niet aanvaardbaar is?⁸⁰⁾.

Indien de synode deze sinds de doeleenatie steeds verdedigde hanteling van art. 31 als juist had erkend en dus had getolereerd, zou het conflict van 1944 nooit zijn losgebroken.

Maar het is toen geheel anders gelopen!

De synode sprak een vernietigend vonnis uit over hen, die op de zoëven omschreven wijze de leeruitspraken niet aanvaardden.

Wat dezen deden was naar haar oordeel:

„in wezen „mouterij in de kerken””⁸¹⁾;

„de in art. 80 K.O. genoemde zonde van scheurmaking”;

„wat in ons Avondmaalsformulier wordt omschreven als het begeeren aan te richten van tweedracht, secten en mouterij in kerken”.

„Welbewust”, zo lezen we, constateerde de synode daarin „de grove zonde van openbare scheurmaking en openlijke vernedering der kerkelijke orde”⁸²⁾.

Over Prof. Greijdanus oordeelde de synode, dat hij „tegen het vijfde en negende gebod, naar de uitlegging van den Heidelbergschen Catechismus” was „ingegaan” en dat hij de „kerkelijke vermaning hardnekkig” verwerp⁸³⁾.

De kerk van Bergschenhoek werd voorts uit het kerkverband gestoten. Op 1 Sept. 1944 besloot de synode immers „den schismatieken kerkeraad met wie zich onder zijn leiding stellen niet langer als Ge-

De Rechtbank heeft n.l. uitgesproken: Dat niemand zich aan deze nieuwe kerkorde behoefde te onderwerpen, en dat men, met medeneming van alle kerkelijke goederen vrij kan doen en laten wat men wilde.

De redacteur concludeert nu:

De Geref. Bondsgemeenten zijn VRIJ. Men kan dus nu rustig een briefje richten tot de Herv. Synode, waarin wordt medegedeeld:

„Ondergetekenden..... delen u mede, dat zij de nieuw ingevoerde kerkorde niet wensen te aanvaarden. Zij beschouwen hun kerkgebouwen en de kerkelijke goederen als hun rechtmatig eigendom, waarmee zij hun openbare eredienst verder wensen te onderhouden. Zij benutten deze schone gelegenheid om terug te keren tot de kerkwet, welke onze voorvaders opstelden en invoerden, t.w. de Dordtse Kerkorde. Zij roepen de grote groep socialisten en communisten, die in de Herv. Kerk hun „openbare eredienst” toch niet kunnen onderhouden, anders dan met behulp van de gelden der Geref. Bonders, via de Raad van Beheer, een hartelijk vaarwel toe.
„Welk doende, enz.”.

Deze bevoegdheid hebben de Geref. Bondsgemeenten thans verkregen. Vergelijk dat nu eens met de toestand onder het oude Reglement. Die reglementen bezaten rechtskracht, bindende kracht, en wilde men wat anders, dan kon men afschelden, met achterlating van alle kerkelijke goederen.

Nu is iedereen VOLKOMEN VRIJ. Volgens de Dordtse Kerkorde is door deze procedure de absolute overwinning behaald. Daarin hebben de ouderlingen en predikanten alleen verantwoordelijkheid voor de gemeente, die onder hun hoede staat. Geref. Bonders, wat wilt ge nog meer? Wil soms de kerkeraad van b.v. Hoogeveen de kerkeraad van Assen verplichten ook Geref. Bonders te worden? Dat raakt toch kant noch wal. Zijn de Geref. Bonders door hun langdurig vertoeven onder de liberale reglementen soms helemaal verliberaliseerd?

Hierna geeft de redactie een citaat over: gevangene en cipier (of: gevangenisdirecteur). Men lette goed op: want de ene keer wordt alle eigen vrije beslissing van kerkleden gesmoord door het beeld van de zieke moeder (van wier ziekbed de kinderen niet moeten weglipen, alsof zij niet mede zelf „moeder” zijn), en een andere maal wordt diezelfde vrije daad tegengehouden met het motief, dat men „gevangen” is („breng, Heer, al Uw gevangenen weder!”), terwijl men toch zelf zo vrij is als een vogel in de lucht (vrij n.l. om goed te vliegen!). Het blad vervolgt:

Schreef o.a. De M. van Grieken in zijn boekwerk „Kerkgeschiedenis” niet als volgt: „De Herv. Kerk is in de besturen-organisatie ingekerkerd, en nu verhindert de Synode, dat de kerk over een nieuwe betere wijze van samenleven zelfs spreekt. Dat kan de Synode verhinderen. De Synode, het schrikbewind, heeft maar te spreken en het zal geschieden. De Herv. Kerk is het lijdend voorwerp van het schrikkelijke onrecht haar aangedaan. Overmacht heeft haar ingekerkerd. „En de cipier, zo gaat De v. Grieken verder, die tot gevangenisdirecteur is benoemd in 1852, kan met haar

ref. Kerk in het verband van de Geref. Kerken in Nederland te beschouwen”⁸⁴⁾.

En een groot aantal leden van de kerkeraad van Kampen werd in die dagen door de synode geschorst en afgezet.

Deze kerkeraad had verklaard:

„dat hij genoemde broeder (prof. Schilder, lid van de kerk van Kampen) niet alleen niet mag excommuniceren, maar ook zijn afzetting niet voor vast en bondig erkennen;

dat hij de binding aan de leeruitspraken van 1942 inzake het houden voor wedergeboren van het zwaard des Verbonds om des gewetens wil evenmin aan anderen kan opleggen, als voor zichzelf aanvaardt;

dat hij er niet aan medewerken zal om genoemde hoogleraar evenals anderen om gelijke redenen geschorste of te schorsen ambtsdragers de weg naar de kansel te versperren”⁸⁵⁾.

En overal in den lande werden leden der kerk, welke verklaarden niet met de kerkelijke leeruitspraken te kunnen instemmen onder de kerkelijke censuur geplaatst en zo van de sacramenten geweerd⁸⁶⁾.

Met ongehoorde scherpte nam de Synode ten slotte afscheid van de vele, vele ambtsdragers, welke dóór of namens de Synode waren geschorst of afgezet.

Zij verzekerde in een brief aan de kerkeraden, welke evenmin als de synodale handeling tegen Bergschenhoek en de Kamper ambtsdragers in de Acta werd opgenomen, dat zij „geen woord te veel had gezegd” toen zij de daden van hen, die de leerbeslissingen, op de wijze als in art. 31 K.O. wordt omschreven, niet aanvaardden, als „IN WEZEN SCHEURMAKERIJ” en als „KERKONTBINDEND WERK” typeerde.

⁸⁰⁾ De Reformatie van 19 Oct., 9 en 16 Nov. 1946.

⁸¹⁾ Acta, synode 1949/50, pag. 511.

⁸²⁾ Zie: De Reformatie, 22e Jaarg., No. 35, 7 Juni 1947 e.v. In dat No. begon De Doeke een reeks artikelen onder de titel: De Zwarte Lijst, waarin hij de officiële gegevens publiceert over de zeer, zeer vele schorsingen, afzettingen en afhoudingen van het Avondmaal, welke in 1944 en volgende jaren plaatsvonden.

doen wat hij wil. Moeten wij nu uitbreken uit de gevangenis? Moeten we oproer maken? Men zou er haast toe komen. Want eeuwig in de gevangenis, levenslang in de cel te moeten zitten is wel vreselijk.

Altijd weer te moeten ervaren, dat de Synode met dwingend geweld aan de Kerk onthoudt, en belemmert en bemoeilijkt, wat de kerk des Heeren als kerk van Christus nodig heeft, en waarop zij als Kerk van Christus ook recht heeft — 't is toch wel vreselijk. Als de kerk van Christus niet meer een belijdenis mag hebben van de Christus, om daarover in haar vergaderingen te spreken, dan is 't gedaan”.

Nu komt de conclusie:

Zo schreef De M. van Grieken in 1930 als voorzitter van de Geref. Bond. En de hele Geref. Bond was het roerend met hem eens..... En nu? Nu is de cipier dood en de gevangenisdirecteur is weg. En de Synode staat als gedaagde voor de balie, en de Rechter spreekt uit: Gij, Herv. Synode, hebt totaal niets te commanderen over mensen, die uw bevelen niet willen volgen.....

Nu kan iedere Geref. Bondsgemeente de belijdenis naar eigen believen en inzicht invoeren voor al haar plaatselijke kerken. Nu kunnen de Geref. Bonders hun kerkelijke goederen meenemen en hun grote collecten en hun grote belastingbedragen aanwenden alleen voor verbreiding van de Waarheid. Nu kunnen ze het gehele Herv. leugensysteem, dat zonder hun offervaardigheid nooit kan blijven draaien, als een kaartenhuis ineen doen storten. Nu staat de gevangenis open en de belijdenis ligt zo maar klaar en op hen te wachten.....

Wat doet de Geref. Bond nu? Nu hebben ze pas hun gevangenisdirecteur voor de balie gedaagd, omdat die weer een kerkorde klaar maakte, die voor hen op celstraf zou uitlopen. Nadat ze met hun allen tegen de nieuwe Kerkorde hebben gestemd in de Synode. Terwijl de Rechter hen toevoegde: U bent vrij in al uw doen.

Maar wordt de vrijheid nu óók als feit erkend? Lees:

En nu gaat het verschrikkelijke gebeuren, dat deze Geref. Bonders hun belijdenis verzaken, en aan willen gaan pappen met hun gevangenisdirecteur. En inplaats van nu in hun gemeenten hun Belijdenis in te voeren, gaan ze geheel vrijwillig de nieuwe Kerkorde invoeren, iets, waartoe ze heel niet verplicht zijn, en waartoe niemand hen kan dwingen.

Nu schrijft o.m. De Vroegindewij uit Veenendaal in het Geref. Weekblad: „Het is nooit onze bedoeling geweest om de Herv. Kerk te verlaten. Wij hebben in die kerk nog een schone taak”.

Het is weer de oude zang: het verband-dat-niet-verbindt, doch ontbindt, is de afgod, die tot elke prijs moet worden gediend!

Volgens Geref. Kerkrecht heeft De V. en zijn kerkeraad niets te maken met onliggende kerken; hij draagt alleen verantwoordelijkheid voor Hervormd Veenendaal. Die Herv. Kerk mag hij niet verlaten, daar moet hij nu de belijdenis invoeren. Maar..... hij bedoelt met de „Herv. Kerk” het gehele Barthianen-instituut, licht Noord-Holland en afvallig Drente inclus. En om nu toch maar verbonden te blijven aan dat goddeloze Barthianen-instituut, gaat hij in Vee-

En zij riep de kerken met klem op „de door of namens deze synode geschorste ambtsdragers” NIET TE „ERKENNEN EN WEDEROM (TE) ONTVANGEN ALS WETTIGE AMBTSDRAGERS IN GODS KERK”⁸⁷⁾.

Dit zijn de feiten.

De synoden hebben, door een leer, waarvan nog nooit bewezen is, dat zij naar de Schriften is, als goddelijke waarheid bindend aan de consciënties op te leggen en te bevelen dat alleen wat daarmee ten volle in overeenstemming is in de kerken geleerd mag worden, mensen woorden tot goddelijke woorden verklaard en in de kerken heerschappij gegeven.

De synoden hebben, door ambtsdragers, welke zich om des gewetens wil aan deze besluiten niet konden onderwerpen, dáárom als zondaren te kwalificeren en met de kerkelijke tucht te treffen, zich schuldig gemaakt aan een ergelijk misbruik van deze kerkelijke tucht.

Dit zijn de feiten.

En met deze feiten heeft ieder te maken.

Het ging en gaat niet om of tegen een of andere ongreepbare „geest”.

Het ging en gaat wel om deze publieke, voor Gods aangezicht gesproken woorden en verriichte daden.

Deze zijn geregistreerd op aarde en in de hemel en zijn tot op vandaag van kracht.

En van deze woorden en daden zeggen we, dat ze zonde zijn voor God, dat ze onze Heer Jezus Christus hebben bedroefd en vertoerd.

En al deze woorden en daden zijn tot op de huidige dag nog ten volle van kracht.

Ze zijn door de elkaar snel opvolgende synoden der gebonden kerken niet alleen niet gewijzigd — neen, ze zijn steeds door expresse, nieuwe besluiten bevestigd.

C. V.

⁸⁷⁾ Schrijven van de synode aan de kerken d.d. 24 Augustus 1944. Zie: Verslag-Scheps, p. 245 v.v.

nendaal datgene riepen, Hand taak”. De woe Haag roes m (Filijs) de Zijn bastaar niet m ontzett

Hier v

Geref taak-pte voeren. Dat behoort gemaak Maar orde g alle pe kopen linzen

En hie

Als : 10 jaar Werde gingen 10 jaar uit de dat roe van he schiede 1961:

1961:

HEE Kerkve nemen. (plaat) Is e voogd Nu l haven. geert? Wel

Het is aanvaar binden. door de der vrij zegt, n De re Late standi daan i dat h verkee stie i zaak ben m Zo ' „Schr Dat held n achtig

Er zij

(Om de Redd naar de Twee New W en H. Aan Zutphen Berd Buitenp Ermelo, Semarad Bed Lethbric

— W blijde d begin J mochter ons ker lent, De en 3 en diening Daari schieder De ba gelukwe Ir Ba terkerk De S Het